

Nr 552

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., *angående planeringsrådets sammansättning och verksamhetsformer.*

(Lika lydande med motion nr 599 i Andra kammaren)

I kungörelse den 29 januari 1965 (SFS nr 10) föreskrives att i varje län skall finnas ett planeringsråd. Detta skall i den mån länsstyrelsen finner det påkallat med hänsyn till frågornas allmänna betydelse eller större vikt "deltaga" i länsstyrelsens handläggning av samhällsplanering, kommunal, administrativ eller judiciell indelning eller näringslivets lokalisering.

Planeringsråd skall bestå av nio ledamöter, varav fem genom demokratiska val utses av landsting och fyra centralt av Kungl. Maj:t, jämte nio på samma sätt som de ordinarie utsedda suppleanter. Rådet har icke tillerkänts beslutanderätt eller initiativrätt samt kan icke heller på egen hand verkställa utredningar. När rådet av länsstyrelsen kallas till sammanträde har ordinarie ledamöter och suppleanter yttranderätt, de ordinarie rådsledamöterna även att få en eventuell från länsstyrelsens beslut eller uttalande avvikande mening antecknad till länsstyrelsens protokoll. Där emot har rådet eller någon dess ledamot, såsom av en inom inrikesdepartementet den 29 juni 1965 upprättad promemoria ang. länsstyrelsens arbetsuppgifter i samband med lokaliserings-, planerings- och utredningsverksamhet i länet understrykes, inte att avge yttranden till länsstyrelsen utan skall "deltaga" i länsstyrelsens handläggning av sådana ärenden. På samma sätt skall planeringsråd "deltaga" även beträffande länsstyrelsens på § 4 länsstyrelseinstruktionen grundade initiativverksamhet.

Uppenbart är att en sådan sammansättning enligt pseudo-demokratiska principer och en sådan oklarhet beträffande kompetens och arbetsmöjligheter icke är den bästa utgångspunkten för att gripa sig an med de viktiga uppgifter som dock torde ha avsetts som planeringsrådets verksamhetsfält. Just nu är det av aktuell betydelse vilken ställning råden har eftersom Länsplan 1967 nu i statsverkspropositionen framlagts som underlag för långsiktigt bedömande av lokaliseringsproblemen. Län för län presenteras planen som ett verk av länsstyrelsen—planeringsrådet och då är det av värde om rådet kan betraktas som ett demokratiskt stöd åt myndigheten och icke som ett osjälvständigt bihang, knutet till länsstyrelsens initiativ och beslutanderätt. Det kan konstateras att bedömningen härutinnan växlar från län till län, något som uppenbarligen påverkar planens grund.

Redan vid 1966 års riksdag påtalades dessa förhållanden i flera motioner. Motionärer (I:249 och II:258) fann det ur principiell synpunkt nödvändigt att de omfattande uppgifter, som rådet angavs skola medverka i liksom rådets rätt att öva inflytande härpå, klarare preciserades. Sålunda borde rådets rätt att öva inflytande, taga självständiga initiativ och göra framställning om utredningar som av rådets majoritet befundes erforderliga klart fastslås. Likaså borde omprövas i vilken mån rådet kan beredas möjlighet att självständigt påverka fördelningen av för lokaliseringsverksamheten inom länet avsedda resurser. Motionärerna underströk angelägenheten av att sådana oklarheter om rådets möjligheter att verka klarades upp snarast möjligt innan verksamheten ännu hunnit taga fastare former. — Andra motionärer (I:541 och II:673) förordade likaledes en reglerad beslutanderätt för planeringsråden samt att alla frågor som skall gå till arbetsmarknadsstyrelsen i dess egenskap av centralt lokaliseringsorgan skall behandlas av rådet.

Bankoutskottets enhälliga yttrande anslöt nära till motionärernas synpunkter men sköt ärendet på framtiden under uttalande att planeringsrådets ställning och funktion inom nära framtid kunde komma att omprövas. Närmast hänvisades till länsförvaltningsutredningens snart väntade betänkande. Andra utredningar på samma område, särskilt länsdemokratiutredningens förslag, har ytterligare bidragit till att fördröja att något gjordes. Det är uppenbart att verkligt inflytande på de betydelsefulla områden det gäller — inte minst de nu aktuella indelningsfrågorna — inte kan anförtros åt ett organ som inte är demokratiskt uppbyggt och fungerar i vedertaget demokratiska former. Med den betydelse lokaliseringsfrågorna har och kommer att få framstår det som erforderligt att det demokratiska organet på länsplan skall ha en möjlighet att påverka fördelning av för länet avsedda resurser och framställningar om medel härför som i vart fall icke bör vara mindre än exempelvis lantbruksnämndens. Landstingets starkare engagerande och ökade inflytande måste också vara en betydelsefull faktor.

Planeringsråden i den nuvarande utgestaltningen var väl redan från början avsedda att utvecklas och förbättras. Möjligt är att så småningom en helt annan organisatorisk utveckling på länsplan kommer till stånd. Om formerna härför vet vi för närvarande föga. Om en sådan utveckling mognar fram någon gång kommer väl även det organ som är avsett för här berörda verksamhetsgrenar att omprövas och eventuellt förändras. Men det är uppenbarligen till skada för alla dessa viktiga områden om de nuvarande, i mycket diffusa, förhållandena till dess skall permanentas.

Därför föreslås,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag snarast till utbyggande av planeringsrådets sammansättning och verksamhetsformer i enlighet med vedertagna demokratiska principer och med förstärkt landstingsinflytande i stället för centralt utsedda ledamöter; samt

att därvid måtte övervägas klara kompetensbestämmelser och ett verkligt inflytande för planeringsråden på planerings-, indel-

nings- och lokaliseringsfrågor i en omfattning som kan befinnas lämplig.

Stockholm den 28 januari 1969

Ferdinand Nilsson (cp)
i Kungsängen

Ernst W. Olsson (cp)

Eric Carlsson (cp)

Nils-Eric Gustafsson (cp)

Harald Pettersson (cp)
